

سلسله مقالات

شورای هماندیشی قرآنی

جلد اول

عنوان و نام پدیدآور: سلسله مقالات شورای هم‌اندیشی / زیر نظر محمود رستگاری؛ ویراستاران: عبدالمجید طالب‌تاش، محمدحسین اشرف.

مشخصات نشر: تهران: مجمع تشخیص مصلحت نظام، مرکز تحقیقات استراتژیک، ۱۳۹۴.

مشخصات ظاهری: ج.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۹۰-۰۵۹-۳ / ۱۲۰۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست‌نویسی: قیپا

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: قرآن - بررسی و شناخت

موضوع: مقاله‌های فارسی - قرن ۱۴

تاسه‌ها: رستگاری، محمود، ۱۳۲۸ -

شناخت افزوده: مجمع تشخیص مصلحت نظام، مرکز تحقیقات استراتژیک

بندی کنگره: BP ۶۵/۴/س ۱۳۹۴

رده‌بندی دیوینی: ۲۹۷/۱۵

آره کتاب: ۴۱۷۰۸۱

مرکز تحقیقات استراتژیک مجمع تشخیص مصلحت نظام
سلسله مقالات شورای هم‌اندیشی
جلد اول

زیر نظر: حجت‌الاسلام و المسلمین محمود رستگاری

چاپ و صحافی: انتشارات مرکز تحقیقات استراتژیک
 ویراستاران: دکتر عبدالمجید طالب‌تاش، محمدحسین اشرف
 صفحه‌آرایی: نجمه قادری

ناظر چاپ: مصطفی اعلانی حیدری

نوبت انتشار: نخست، ۱۳۹۴

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۹۰-۰۵۹-۳

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۱۲۰۰۰۰ ریال

تهران، انتهای خیابان پاسداران، ضلع جنوبی بوستان نیاوران، شماره ۸۰۲.

تلفن: ۲۲۸۰۲۵۲۵-۸، ۲۲۸۰۲۵۲۵-۷۱ دورنگار: ۲۲۲۹۳۰۷۱

فهرست مطالب

۹	مقدمه
۱۳	بررسی تحلیلی مسأله تفقه در اسلام با تأکید بر آیه «نفر»
۱۴	چکیده
۱۶	بخش اول: اشاره، بیان مسأله و پیشینه بحث
۱۶	• اشاره
۱۸	• بیان مسأله:
۲۰	• پیشینه بحث:
۲۲	بخش دوم: اصول موضوعه و رویکردهای کلی
۲۲	• رویکردهای کلی در شناخت قرآن و دین داری:
۲۵	• اصول موضوعه:
۳۹	بخش سوم: راهبرد قرآنی تفقه در دین
۳۹	• جایگاه و اهمیت فقه و تفقه در دین:
۴۰	• تفقه در دین هم تکلیف اجتماعی و هم تکلیف فردی:
۴۱	• تفقه در دین، رکن اساسی نظام دفاعی در جامعه اسلامی:
۴۲	• وسعت قلمرو تفقه در دین و شمولیت احکام حاصل از آن:
۴۴	• «انذار نه افتاء» فلسفه و جزء لاینفک تفقه در دین:

- لزوم جایگزینی نهاد فقاقت و مرجعیت رایج با حوزه فقاقت: ۴۸
- اجتهاد مصطلح، مراد از تفقه فی الدین در آیه «نفر»: ۴۹
- لزوم جایگزینی اجتهاد فردی با اجتهاد گروهی: ۵۱
- پذیرش تکثر فرهنگی به عنوان یک واقعیت اجتماعی: ۵۳
- تساوی زنان با مردان در وجوب و حق تفقه در دین: ۵۴
- اصل تقسیم کار و اهمیت نظم اجتماعی و عدم اخلال به آن: ۵۵
- ضرورت نهادسازی برای دین پژوهی محققانه و آموزش و ترویج دین: ۵۶
- حق عمومی و تعلم فقه و یادگیری احکام و معارف اسلامی: ۵۶
- دولت اسلام، موظف به پشتیبانی از «حوزه فقاقت و تفقه در دین» از باب «حسبه»... ۵۷
- حق آزادی در قس دین، نه نفی اجبار و تحکم دین: ۵۹
- جمع بندی و نتیجه گیری: ۵۹
- «پیوست ۱» ۶۱
- «پیوست ۲» ۶۹
- «پیوست ۳» ۷۳
- «پیوست ۴» ۷۹
- منابع ۸۷
- تبعیض در عرصه قانون گذاری در تعیین سن بلوغ و احکام حقوقی مرتبط منشأ تولد... ۹۱
- چکیده ۹۲
- مقدمه ۹۳
- بخش اول: تفاوت در سن بلوغ قانونی و مسئولیت کیفری بر اساس جنسیت ۹۵
- ۱. سن بلوغ و رشد در قانون مدنی ۹۵
- ۲. سن مسئولیت کیفری در قانون مجازات اسلامی ۹۷
- بخش دوم- محرومیت های اجتماعی بر اساس تبعیض مبتنی بر تفاوت در منشأ تولد ... ۱۰۲

الف- عدم پذیرش شهادت	۱۰۳
ب- محرومیت از قضاوت	۱۰۷
ج- محرومیت مولود نامشروع از ارث	۱۰۹
نتیجه	۱۱۴
منابع	۱۱۵
بررسی مسأله رؤیت هلال در قرآن، حدیث و متون فقهی	۱۱۷
چکیده	۱۱۸
مقدمه	۱۱۹
سابقه اختلاف شیعه و سنی، ثبوت هلال	۱۲۰
بیان مسأله	۱۲۲
شناخت اصل و آنچه موجب اشکال و تعارض آراء واقع شده	۱۲۳
تعارض بین آرای منجمان و شهادت شامدان بر رؤیت هلال	۱۲۸
نتیجه گیری بحث	۱۳۰
مبحث دوم: اثبات هلال از نظر «علم هیأت» و «رؤیت»	۱۳۸
منابع	۱۴۸
مفهوم حلال در مهندسی ژنتیک از دیدگاه اسلام	۱۵۱
چکیده	۱۵۲
مقدمه	۱۵۴
الف: چیستی حلال	۱۵۵
ب: تعریف حلال و حرام	۱۵۵
ج: منشأ و اسباب تعیین حلال و حرام در اسلام	۱۵۷
د: دایره حلال در مهندسی ژنتیک	۱۵۸

۱۵۹	ه: احکام حلال در مهندسی ژنتیک :
۱۶۳	نتیجه
۱۶۴	منابع
۱۶۵	سیری در وضعیت تاریخی و حقوقی فدک
۱۶۶	یکم
۱۶۷	قدمه
۱۶۹	بخش اول: بررسی وضعیت تاریخی
۱۶۹	موقعیت جغرافیایی
۱۷۹	ارزش اقتصادی فدک:
۱۸۲	علت مصادره فدک
۱۸۳	سرنوشت فدک در دوران صفویه
۱۹۰	فدک در متون زیارتی شیعه
۱۹۲	بخش دوم: بررسی وضعیت حقوقی
۱۹۲	دسته اول: ثروت‌های عمومی
۱۹۳	دسته دوم: عنایم جنگی
۱۹۳	دسته سوم: اموال فیء
۱۹۴	تفاوت حکم فدک با خیبر
۲۰۵	نتیجه‌گیری
۲۰۶	پیشنهادات
۲۰۸	منابع

بسم الله الرحمن الرحيم

إِنَّهُ لَقُرْآنٌ كَرِيمٌ فِي كِتَابٍ مَكْنُونٍ لَا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ
(قرآن مجید - سوره واقعه)

رمز تعالی انسان و رهایی مردمان از ذلت و مسکنت در آیه تمسک به ریسمان قرآن و عترت است^۱ و تفسیر و تبیین معارف و مبانی قرآن از طرف مهم‌ترین رسالت رسول گرامی اسلام می‌باشد.^۲

ادامه راه نورانی و حیات‌بخش پیامبر عظیم‌الشأن و ائمه معصومین علیهم السلام همواره وجه همت عالمان دین بوده و آثار گرانبه‌ای تفسیر از این عزیزان امکان حضور و بهره‌برداری مردم از خوان نعمت الهی و وحی آسمانی را به تناسب شرایط فراهم نموده است. در ادامه این جهاد عظیم، اثر گرانبه (فرهنگ قرآن) نوشته اندیشمندان بزرگ معاصر حضر آیه الله هاشمی رفسنجانی که از تفاسیر ممتاز

۱. سوره مبارکه آل عمران، آیه ۱۱۲.

۲. سوره مبارکه نحل، آیه ۴۴.

و بدیع عصر حاضر بوده و راهنمایی جهت راهیابی به موضوعات و مفاهیم قرآن و به تعبیری معجم مفاهیم قرآن می‌باشد، از این رو جمعی از محققان و پژوهشگران قرآن محضر معظم‌له پیشنهاد دادند در مرکز تحقیقات استراتژیک مجموعه‌ای به نام (شورای هم‌اندیشی قرآن) تأسیس و پس از پژوهش و تحقیق در موضوعات اثر ارزشمند آنان در اختیار علاقمندان به معارف قرآن گذاشته شود، که خوشبختانه این امر مهم مقبول معظم‌له افتاد.

روش کاری این شورا به شرح زیر است:

مجموعه ۴۴ جلدی تفسیر قرآن را می‌توان نام «معجم مفاهیم قرآن» نام گذاشت. لذا دستورالعمل ابواب اقدام به موضوع‌شناسی کرده و سپس موضوعاتی که در اولویت مطرح شده‌اند، تسخیر داده شد در اختیار پژوهشگر قرار گرفته و مطابق سلیقه و توان علمی مورد موافقتی انتخاب کرده و پس از آماده شدن در جلسه شورا مطرح و به بحث و بررسی گذاشته و نظرات تکمیلی ضمیمه و در آخر در محضر حضرت استاد آیه الله هاشمی رفسنجانی ارائه و پس از تأیید در نشریه‌ای تحت عنوان: سلسله مقالات شورای هم‌اندیشی قرآن، منتشر و به عموم مشتاقان معارف وحیانی بالاخص حوزویان و دانشگاهیان تقدیم گردد.

آنچه اکنون مشاهده می‌کنید موضوعاتی است که فضا فرزانة با عناوین زیر تهیه و تنظیم فرموده‌اند:

۱. بررسی تحلیلی مسأله تفقه در دین با تأکید بر آیه «نف»
۲. تبعیض در عرصه قانون گذاری در تعیین سن بلوغ و احکام حقوقی مرتبط با منشأ تولد

۳. بررسی مسأله رؤیت هلال در قرآن، حدیث و متون فقهی

۴. مفهوم حلال در مهندسی ژنتیک از دیدگاه اسلام

۵. سیری در وضعیت تاریخی و حقوقی فدک

وظیفه دارم از نویسندگان گرانقدر و اعضای محترم شورا هم‌اندیشی قرآن که با دقت نظر و صرف وقت قبول زحمت کرده و در جلسات حضور مفید و اثرگذاری

دارند سپاسگزاری نموده بالاخص از ریاست محترم مرکز تحقیقات استراتژیک جناب آقای دکتر ولایتی و قائم مقام محترم مرکز جناب آقای مهندس فروزش و جناب آقای مهندس یاسر هاشمی رئیس دفتر ریاست محترم مجمع تشخیص مصلحت نظام و جناب آقای مشکوری مدیر محترم روابط عمومی و همکاری‌های بین‌الملل در مرکز. موفقیت همگان را در راستای خدمت به قرآن و عترت از خداوند خواستارم.

شورای هم‌اندیشی قرآنی

محمود رستگاری

۹۴/۱۰/۱